

senyt. A résztvevőket Karol Petrula, hibbei polgármester és Sunyovszky Sylvia, a pozsonyi Magyar Kulturális Központ igazgatónöje köszöntötte. A felújított emléktábla megkoszorúzása után egyházi megemlékezést tartott a révkomáromi Sztiahula Lucián bencés atya (magyarul), és Jozef Dzurek hibbei plébános (szlovákul).

A konferencia résztvevői május 27-én este a Vitéz János Római Katolikus Tanítóképző Főiskola dísztermében hangversenyt hallgattak meg. A hangversenyen közreműködött az Ars Renata, Vagantes, a Musica Historica együttes és Kobzos Kiss Tamás.

Május 28-án este az ülészak résztvevői megkoszorúzták Balassi Bálint esztergomi szobrát: beszédet mondott Jankovics József, az Irodalomtudományi Intézet Reneszánsz Osztályának vezetője, Zalán Tibor költő és Horváth István, az esztergomi Balassa Bálint Múzeum igazgatója.

*

A konferencián elhangzott előadások szövege a Balassi Kiadó gondozásában kerül kiadásra 1995-ben. Folyóiratunkban ezért csak néhány előadás szövegét tudjuk közölni.

K. T.

Iskoladráma és barokk

(Konferencia Egerben, 1994. szeptember 1–3.)

Hopp Lajos a konferenciát megnyitó, a megújult iskoladráma-kutatás irányáról tartott előadásában beszámolt arról, hogy az iskolai színjátékok forrásai és irodalma, a „*Fontes ludorum scenicorum Hungariae*” sorozat köteteinek kiadása befejeződött. A szövegek közül a szerzők neve nélkül fennmaradt jezsuita drámák hiányoznak, valamint a piarista kötet. Az utóbbi még készül. Megjelentek a minorita és a ferences kismonográfiák, s a kiadóban van Varga Imrének a protestáns színjátékokról szóló könyve. Hogyan folytassa tehát a drámakutató csoport feltáró és értékelő munkáját? A konferencia címe már a kutatás új irányát is megjelöli, és közben alkalmazkodik a barokk éve tematikájához.

Neves külföldi előadók vettek részt és tartottak előadást az összejevetelen. Jean Marie Valentin (Párizs) a strassburgi akadémiai színház barokk törekvéseiről és Caspar Brülováról, Hans Jakob Meier (München) Lavaterről és Lessingről, Franchi Cinzia (Róma, Kolozsvár) az erdélyi ortodox színjátszásról, Irena Kadulska (Gdansk) a lengyel jezsuita barokk színházról, Nigel Griffin (Manchester) Terentius jezsuita recepciójáról, Dieter Breuer (Aachen) a barokk színház csodájáról, valamint a magyar, de már több évtizede Bonnban élő Gulyás Sándor a régi magyar drámakutatás koncepciójáról szólottak.

A téma külföldi előadói mellett többen a barokk stílus és a színház európai sajátosságairól tartottak előadást. Szabó Ferenc a korstílus filozófiai háttéréről, Takács József az olasz és magyar barokk-vitáról, Berecz Ágnes a protestáns barokkról, Czibula Katalin az udvari protokollról, Vizi Mária a Vanitatum vanitas gondolatáról, Demeter Júlia a kor színjáték-típusairól szolt. Többen (Bécsy Tamás, Heltai János, Knapp Éva, Kriza Ildikó, Lukovszky Judit, Nagy László) egy-egy dráma elemzésére vállalkoztak. Mások a dráma és a színház átfogó problemati-

káját vázolták fel. Erdélyi Zsuzsa a népi imádságok dramatikus mozzanatairól, Kedves Csaba a csiksomlyói misztériumok folklór kapcsolatairól, Jarosievitz Erzsébet a nagyenyedi iskolai színjátszásról értekezett. Gupcsó Ágnes egy privigei barokk opera dallamkincsét ismertette, Szilágyi András pedig a soproni díszletkönyvről tartott előadást.

A háromnapos konferenciát kulturális programok tették színesebbé. A Csörsz-Rumen-együttes a XVIII. századi gyöngyösi pásztormisést adta elő, a budapesti Szent Család Egyházközség fiatalsága pedig Jantso Ferenc *A gazdag és a szegény Lázár* XVIII. századi drámáját vitte színre.

A harmadik napon rendezett kerekasztal-vitát Bécsy Tamás, Kilián István és Székely György vezetett. Többen hangsúlyozták, hogy a további kutatás is csak interdiszciplináris keretek között folyhat. A jezsuita iskola európai szintre emelkedett, s ennek következtében színházaik is európai léptékűek voltak. Kívánatos lenne a továbbiakban a témakutatás, egy-egy dráma alaposabb elemzése, a különböző felekezeti és szerzetesi iskolák színpadainak scenika-, zene-, és tánc történeti anyagának feldolgozása. Székely György hangsúlyozta, hogy a színház- és drámatörténeti fogalmakat ketté kell választani. Bécsy Tamás szerint a terminológiai kérdésekben nagyon nehéz lesz egységet teremteni, s a kor drámái között kiemelkedő színvonalú darabokat is találhatunk. Éppen ezért komolyan számításba kell venni a XVII–XVIII. század drámatermését. Sárközy Péter jónéven vette volna, ha legalább egyetlen igazán barokknak tartható dráma elemzése is elhangzott volna. Szabó Ferenc véleménye szerint a harmadik iskoladráma-konferencia európai szintre emelkedett. Valentin professzor azt emelte ki, hogy az iskolai színház minden európai nemzet művelődéstörténetének tartozéka. Közre kell tehát adni az előadások szövegeit, hogy ennek a színháznak az értékét meg tudjuk állapítani. Nigel Griffin arra hívta föl a figyelmet, hogy nagyon sok a vándortéma az európai iskolai színpadokon, egy-egy szöveg nemcsak azonos szerzeten vagy felekezeten belül cserél rendezőt és színhelyet, hanem országok között is nagy a drámatémák vándorútja. Breuer professzor úgy látja, hogy a tipológiákat készítőket ellentétes eredményre is juthatnak.

A kerekasztal-vitát és az egész konferenciát Kilián István zárta be. Hangsúlyozta, hogy több tudományágnak kell a témát megközelíteni. Amint Klaniczay Tibor és Varga Imre állította: ahogy a kuruc kor óriási verstömegében klasszikus értékeket is találhatunk, úgy a kor drámaírói között is voltak tehetségek. A drámaszövegek között is meg-megvillant egy-egy kivételesen jó mű. A XVII–XVIII. század drámáit és színpadát ugyanazok a vonások jellemzik, mint amilyenekkel a mai darabok és színházak rendelkeznek. Feltétlenül elemezni kell tehát a legkiválóbb drámákat. Így talán bizonyítani lehet Bécsy Tamás állítását, hogy a kor drámái a magyar irodalom jeles darabjai is lehetnek, éppen ezért elvehető az „iskoladráma” szó elől az „iskola” jelző. Úgy kell tehát számbavenni ezeket a műveket, mint a későbbi korok drámai alkotásait. Így értékelik a németek is a saját, XVII–XVIII. századi iskolákban előadott drámáikat.

A konferenciát záró Kilián István szerint az eddig megtartott három összejövetel közül ez volt a legértelmesebb, jobban kitekintett az európai horizontra és ettől várható a legtöbb pozitív eredmény.

- Kilián István